

8 Νοεμβρίου 1923

Το πραξικόπημα της μπιραρίας

Ο Αδόλφος Χίτλερ γεννήθηκε στο Μπραουνάου της Πάνω Αυστρίας και πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο Πασάου της Βαυαρίας και το Λιντς της Αυστρίας. Τα χτυπήματα της μοίρας άρχισαν απανωτά στα 16 του: Πρώτα έχασε και τους δυο γονείς του κι έπειτα προσβλήθηκε από περιπνευμονία που του άφησε κληρονομιά μian έντονη νευροπάθεια. Θέλησε να γίνει ζωγράφος αλλ' απέτυχε στις εισαγωγικές της Σχολής Καλών Τεχνών. Προσπάθησε για αρχιτέκτονας αλλά και κει απέτυχε. Βόλεψε τα όνειρά του δουλεύοντας βοηθός κτίστη και ελαιοχρωματιστής. Στα 20, κατάφερε να βρει δουλειά σχεδιαστή σε αρχιτεκτονικό γραφείο. Στα 23 του, κρίθηκε ανίκανος για στράτευση. Παρ' όλα αυτά, στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο παρουσιάστηκε εθελοντής στον στρατό της Βαυαρίας.

Ούτε αυτή τη φορά στάθηκε τυχερός: Εισέπνευσε δηλητηριώδη αέρια, αρρώστησε κι αποστρατεύτηκε. Στα 1919, κατατάχτηκε ως προπαγανδιστής στη Ράισβερ, το εθελοντικό στράτευμα των Γερμανών, καθώς η συνθήκη των Βερσαλλιών απαγόρευε τη διατήρηση τακτικού στρατού. Αυτή η συνθήκη και η ήττα ήταν που τον πότισαν με το δηλητήριο της ρεβάνς, καθώς από τη φύση του τσαλαβουτούσε στον υπερεθνικισμό. Αποφάσισε να ασχοληθεί με την πολιτική. Κάποιοι αναφέρουν ότι διατάχθηκε να αναμιχθεί για να παρακολουθεί τις κινήσεις μιας ομάδας ερασιτεχνών υπερεθνικιστών.

Ο Χίτλερ μπήκε στην ομάδα, στα 1919, χωρίς να έχει ιδέα για τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της εποχής του. Διέθετε, όμως, συναρπαστική ευγλωττία και άκρατο σωβινισμό. Σε λιγότερο από ένα χρόνο, στις 24 Φεβρουαρίου του 1920, ο Χίτλερ ήταν αρχηγός της ομάδας και πραγματοποιούσε την πρώτη του δημόσια εκδήλωση, στο Μόναχο, όπου διάβασε τις «25 Θέσεις» του: Ένα συνοθύλευμα από θέσεις του πανγερμανισμού, του σοσιαλισμού, του φασισμού και της θεωρίας για την ιεραρχία των φυλών. Μαζί, και ένας καινούριος όρος: «Ζωτικός χώρος». Η Γερμανία είχε ανάγκη από περισσότερο ζωτικό χώρο, προκειμένου να μπορούν να ζουν ανεκτά οι Γερμανοί. Κι αυτήν την ανάγκη για «ζωτικό χώρο» επρόκειτο να πληρώσει η ανθρωπότητα, είκοσι χρόνια αργότερα.

Στα 1923, το γερμανικό μάρκο είχε εκμηδενιστεί και οι άνεργοι, στη χώρα, έφταναν τα 2.000.000, αριθμό πρωτοφανή για την εποχή. Ο Χίτλερ θεώρησε πως ήρθε η ώρα να κάνει πραξικόπημα, χρησιμοποιώντας τα 20.000 μέλη των ταγμάτων εφόδου, που είχε οργανώσει (Πραξικόπημα της Μπιραρίας, 8 Νοεμβρίου του 1923). Η απόπειρα απέτυχε και ο Χίτλερ καταδικάστηκε σε φυλάκιση πέντε χρόνων (1^η Απριλίου 1924). Ο εθνικισμός είχε βρει ένα νέο είδωλο στο πρόσωπο του έγκλειστου. Κινήθηκαν οι μηχανισμοί κι ο Χίτλερ αμνηστεύτηκε στις 20 Δεκεμβρίου του 1924. Ξανάφτιαξε την ομάδα του με την υποστήριξη του στρατηγού Έριχ Λούντεντορφ, που ήδη ήταν βουλευτής. Λιγότερο από εννέα χρόνια αργότερα, θα γινόταν κυρίαρχος της Γερμανίας.

1520: Ο βασιλιάς της Δανίας, Χριστιανός Β', διατάζει την σφαγή των Σουηδών επισκόπων και ευγενών. Το γεγονός έμεινε στην ιστορία ως «Το λουτρό αίματος της Στοκχόλμης» κι εμπόδισε την επανάσταση των Σουηδών κατά της δανέζικης κυριαρχίας.

1889: Η Μοντάνα γίνεται η 41η πολιτεία των ΗΠΑ.

1912: Ο ελληνικός στρατός κάνει απόβαση στη Μυτιλήνη. Το νησί έμελλε να γίνει για πάντα ελληνικό.

1917: Στη Ρωσία, το Συμβούλιο των Κομισάρων του λαού καθιερώνεται ως η νέα κυβέρνηση

της χώρας και διορίζει τον Λένιν πρόεδρό του, τον Τρότσκι Κομισάριο εξωτερικών και τον Στάλιν Κομισάριο εθνοτήτων.

1932: Ο Φρανκλίνος Ρούσβελτ εκλέγεται πρόεδρος των ΗΠΑ. Ακολούθησαν τρεις ακόμη νίκες του σε προεδρικές εκλογές.

1942: Αρχίζει στο ανατολικό μέτωπο η αντεπίθεση των Σοβιετικών σε όλο το πλάτος της γραμμής από τη Βόρεια θάλασσα ως τον Νότο. Την ίδια μέρα, οι Αμερικανοί κάνουν απόβαση στη Βόρεια Αφρική. Οι γερμανικές δυνάμεις στο εξής θα είναι αναγκασμένες μόνο να αμύνονται.

1960: Ο Τζον Φ. Κένεντι, εκλέγεται πρόεδρος των ΗΠΑ.

1995: Ο πρόεδρος της PLO, Γιασέρ Αραφάτ επισκέπτεται για πρώτη φορά το Ισραήλ, εκφράζοντας στην χήρα του δολοφονημένου Γιτζάκ Ράμπιν τα συλλυπητήριά του, στο σπίτι της οικογένειας στο Τελ Αβίβ. Η επίσκεψη δεν ήταν προγραμματισμένη και διήρκεσε 90 λεπτά.

2016: Ο Ρεπουμπλικάνος δισεκατομμυριούχος, Ντόναλντ Τραμπ, εκλέγεται πρόεδρος των ΗΠΑ, νικώντας με τεράστια διαφορά την υποψήφια των Δημοκρατικών, Χίλαρι Κλίντον, (σύζυγο του πρώην προέδρου, Μπιλ Κλίντον).

Η 8^η Νοεμβρίου στον πολιτισμό

8 Νοεμβρίου 1901

Τα «Ευαγγελικά»

Ο καταστροφικός για την Ελλάδα πόλεμος του 1897 σήμανε το ξεκίνημα δυο μεταξύ τους διαμετρικά αντίθετων κινημάτων: Της αναβάπτισης στο αρχαίο μεγαλείο, με την επιστροφή στην προγονική γλώσσα, της οποίας μόνη συνέχεια θεωρήθηκε η καθαρεύουσα. Και της αναγέννησης του λαού μέσα από μια εθνική γλώσσα, τη δημοτική. Του δεύτερου εμπροσθοφυλακή ήταν ο Κωστής Παλαμάς. Του πρώτου, οι γλωσσαμύντορες καθηγητές του πανεπιστημίου. Η αρχική σύγκρουση ήταν φονική.

Η ήττα του 1897 σάρωσε τους οπαδούς του Δηλιγιάννη κι έφερε στην εξουσία, παντοδύναμη, την κυβέρνηση του Γεωργίου Θεοτόκη (1843 - 1916). Πήρε τις εκλογές του 1899 ως συνεχιστής της πολιτικής του Χαρίλαου Τρικούπη. Από την αρχή, οι αντίπαλοί του έψαχναν τρόπους να τον ανατρέψουν. Τους προσφέρθηκαν στο πιάτο από μια αγνή πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας (1851-1926), γυναίκας του Γεώργιου Α': Στον

ελληνοτουρκικό πόλεμο, η βασίλισσα τριγυρνούσε τα νοσοκομεία προσπαθώντας να δώσει κουράγιο στους τραυματίες και μοιράζοντάς τους ευαγγέλια. Δεν άργησε να καταλάβει πως το ευαγγέλιο τους ήταν άχρηστο. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν, τι λέει.

Με την ενθάρρυνση του μητροπολίτη Αθηνών Προκοπίου Οικονομίδη (1896 - 1902), η βασίλισσα Όλγα ανάθεσε σε πρόσωπα της εμπιστοσύνης της να μεταφράσουν το ευαγγέλιο στη δημοτική. Η Ιερή Σύνοδος αντέδρασε. Η μετάφραση ολοκληρώθηκε. Πριν να τυπωθεί, υποβλήθηκε στην Ιερή Σύνοδο για έγκριση. Απορρίφτηκε, ομόφωνα. Η βασίλισσα επέμενε. Υποκινημένοι από τους αρχαίζοντες καθηγητές τους, οι φοιτητές ξεκίνησαν μια εκστρατεία με στόχο τη δυσφήμιση της μετάφρασης αλλά και της Όλγας. Την ίδια ώρα, η προσπάθεια να μεταφραστεί το ευαγγέλιο σε γλώσσα κατανοητή κατακεραυνώθηκε από τα πατριαρχεία Κωνσταντινούπολης, Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων. Με διακριτική κυβερνητική παρέμβαση, η βασίλισσα πείσθηκε να παραιτηθεί από το εγχείρημα.

Το όλο ζήτημα πήγαινε να ξεχαστεί, όταν μια μικρή ομάδα δημοτικιστών πέρασε στην αντεπίθεση. Η εφημερίδα «Ακρόπολις» άρχισε να δημοσιεύει σε συνέχειες το ευαγγέλιο σε μετάφραση Αλέξανδρου Πάλλη (1851 - 1935). Οι καθηγητές κατέβασαν τους φοιτητές στους δρόμους με αίτημα να σταματήσει η δημοσίευση. Φυσικά, η εφημερίδα δεν είχε τέτοιο σκοπό. Άνοιξε τις στήλες της σε διάλογο. Η κατακραυγή στράφηκε εναντίον της κυβέρνησης Θεοτόκη, επειδή επέτρεπε τη δημοσίευση. Όμως, η κυβέρνηση δεν μπορούσε να ασκήσει λογοκρισία. Οι αντιτραπεζικοί κομματάρχες όξυναν τα πράγματα, υποθάλποντας αντικυβερνητικές διαδηλώσεις με αίτημα να αφοριστούν ο Πάλλης και οι υπεύθυνοι της εφημερίδας. Οι γλωσσαμύντορες φώναζαν εναντίον των «μαλλιαρών» ότι νόθευαν την καθαρότητα της γλώσσας. Προστέθηκαν και οι θρησκόληπτοι που κατακεραύνωναν τους δημοτικιστές ως ιερόσυλους κι απειλούσαν με τη συντέλεια του κόσμου. Η εφημερίδα συνέχιζε απτόητη τη δημοσίευση της μετάφρασης.

Οι φοιτητές προχώρησαν σε κατάληψη του πανεπιστημίου, ενώ οι τοπικοί κομματάρχες οργάνωσαν «πάνδημον συλλαλητήριο» για τις 8 Νοεμβρίου 1901. Αντιτραπεζικοί, γλωσσαμύντορες και θρησκόληπτοι ενώθηκαν σε μια περίεργη συμμαχία. Κάποιος έριξε το σύνθημα να ριχτεί ο πρωθυπουργός στο πυρ το εξώτερον. Αυτό ήταν κάπως δύσκολο. Πιο εύκολο θεωρήθηκε να επιχειρήσουν να τον λιντσάρουν. Τα εξαγριωμένα πλήθη κινήθηκαν απειλητικά. Η αστυνομία χτύπησε ανελέητα. Τα επεισόδια επεκτάθηκαν σε όλη την πρωτεύουσα. Οι ταραχές ονομάστηκαν «Ευαγγελικά». Όταν όλα ηρέμησαν, μετρήθηκαν οχτώ νεκροί κι ογδόντα τραυματίες.

Ο μητροπολίτης Προκόπιος παραιτήθηκε. Έπεσε η κυβέρνηση. Η δημοτική αναγνωρίστηκε επίσημη γλώσσα τους κράτους, μόλις το 1976.

1656: Γεννιέται ο Βρετανός αστρονόμος Εντμουντ Χάλει, ο πρώτος άνθρωπος που υπολόγισε την τροχιά ενός κομήτη. Ο κομήτης του Χάλει πήρε την ονομασία του από αυτόν. Πέθανε το 1742.

1674: Πεθαίνει ο Άγγλος ποιητής Τζον Μίλτον, γραμματέας του Κρόμβελ και πουριτανός. Τα πιο γνωστά του έργα ήταν τα επικά ποιήματα «Ο χαμένος παράδεισος» και «Ο ανακτημένος παράδεισος», τα οποία έγραψε μετά το 1652, οπότε και τυφλώθηκε. Γεννήθηκε το 1608.

1847: Γεννιέται ο Ιρλανδός συγγραφέας, Μπραμ Στόκερ, γνωστός για τη δημοφιλή ιστορία τρόμου «Δράκουλας».

1895: Στο πανεπιστήμιο του Γουέρζμπουργκ στη Γερμανία, ο Βίλχελμ Ρέντγκεν ανακαλύπτει ηλεκτρομαγνητικές ακτίνες, τις οποίες ονομάζει «ακτίνες Χ».

1900: Γεννιέται η Αμερικανίδα Μάργκαρετ Μίτσελ, συγγραφέας του μπεστ σέλερ «Όσα

παίρνει ο άνεμος» (1936). Πέθανε το 1949.

1922: Γεννιέται ο Κριστιάν Μπάρναρντ, Νοτιοαφρικανός χειρουργός που πραγματοποίησε την πρώτη στον κόσμο μεταμόσχευση καρδιάς, το 1967.

1935: Γεννιέται ο Γάλλος ηθοποιός και παραγωγός, Αλέν Ντελόν. Έπαιξε σε πληθώρα ταινιών μεταξύ των οποίων «Ο Ρόκο και τα αδέρφια του», η «Λεοπάρδαλη της Σικελίας», ο «Σαμουράι», ο «Βαπτισμιός» και ο «Κ. Κλάιν».

1968: Υπογράφεται η συμφωνία για την ελεύθερη διακίνηση των εργαζόμενων στις χώρες της τότε ΕΟΚ. Εξαιτίας της δικτατορίας, η Ελλάδα μένει έξω από το παιχνίδι.

1989: Εκλέγεται κυβερνήτης της Βιρτζίνια ο Ντάγκλας Ουάιλντερ, πρώτος μαύρος που έγινε πρόεδρος μιας πολιτείας των ΗΠΑ. Την ίδια μέρα ο Ντέιβιντ Ντίνκινς εκλέγεται πρώτος μαύρος δήμαρχος της Νέας Υόρκης.

1996: Ένα λεπτό κίτρινο σουηδικό γραμματόσημο του 19ου αιώνα πωλείται σε δημοπρασία για 2.875 εκατομμύρια ελβετικά φράγκα (2,26 εκατομμύρια δολάρια) κι έτσι γίνεται το πολυτιμότερο γραμματόσημο στον κόσμο.

2005: Σε ηλικία 77 χρόνων, πεθαίνει ο πρωταγωνιστής του θεάτρου και του κινηματογράφου, «πρώτος Έλληνας ζεν πρεμιέ», Αλέκος Αλεξανδράκης. Είχε γεννηθεί στις 27 Νοεμβρίου 1928 στην Αθήνα.

2011: Σε ηλικία 67 χρόνων, πεθαίνει ο παγκόσμιος πρωταθλητής βαρέων βαρών, πυγμάχος Τζόε Φρέιζερ, του οποίου οι τρεις αγώνες εναντίον του Μοχάμετ Άλι άφησαν εποχή. Ήταν ο πρώτος που νίκησε τον Μοχάμετ Άλι (7 Μαρτίου 1971, στα σημεία) αλλά έχασε τις επόμενες δυο αναμετρήσεις τους.

2011: Σε ηλικία 67 χρόνων, πεθαίνει ο παγκόσμιος πρωταθλητής βαρέων βαρών, πυγμάχος Τζόε Φρέιζερ, του οποίου οι τρεις αγώνες εναντίον του Μοχάμετ Άλι άφησαν εποχή. Ήταν ο πρώτος που νίκησε τον Μοχάμετ Άλι (7 Μαρτίου 1971, στα σημεία) αλλά έχασε τις επόμενες δυο αναμετρήσεις τους.